

O zlepšovaní digitálnych kompetencií knihovníkov

S cieľom zlepšiť digitálne zručnosti knihovníkov zorganizovala Slovenská poľnohospodárska knižnica v Nitre 5 dňový kurz. Východiskom pre tvorbu obsahu kurzu sa stal The Digital Competence Framework 2.0, konkrétne kompetencie týkajúce sa komunikácie a spolupráce (interakcie prostredníctvom digitálnych technológií, zdieľanie prostredníctvom digitálnych technológií, spolupráca prostredníctvom digitálnych technológií, netiketa) a tvorby digitálneho obsahu (rozvíjanie digitálneho obsahu, autorské práva a licencie).

Na jednej strane rýchlo sa meniace informačné prostredie a informačné správanie používateľov, na druhej strane veľmi pomalé reflektovanie týchto zmien v personálnom zabezpečení, takto by sme mohli charakterizovať jeden zo zásadných problémov slovenských (nielen) akademických knižníc. Hľadanie odpovede na otázku, prečo je to tak, by možno zaplnilo jedno číslo časopisu. Ako najčastejšie dôvody by sa pravdepodobne uvádzali nedostatočné finančné ohodnotenie knihovníckej práce a chýbajúci systém celoživotného vzdelávania knihovníkov. Obidva argumenty sú príliš pádne a navodzujú dojem, že situácia je bezvýhodisková. Do istej miery možno aj je, ale rezignácia môže všetko už len zhoršiť.

Na Slovensku, na rozdiel od Českej republiky (Konceptce..., 2016), absentuje koncepcia celoživotného vzdelávania knihovníkov a možnosti vzdelávania, najmä pre knihovníkov v praxi, ktorí si chcú prehĺbiť a rozšíriť kvalifikáciu, sú veľmi slabé. Ak by aj ponuka bola lepšia, často knihovníkom chýba motivácia či podmienky. Každá knižnica sa tak snaží riešiť problém vzdelávania zamestnancov po svojom, využívajúc najmä možnosti, ktoré poskytujú iné knižnice, Slovenská asociácia knižníc alebo Spolok slovenských knihovníkov.

V Slovenskej poľnohospodárskej knižnici pri SPU v Nitre sa dlhodobo snažíme o zlepšovanie procesu vzdelávania a rozvoja zamestnancov. Nie vždy úspešne, ale vždy znovu a znovu hľadáme formy, ktoré by umožnili rozšíriť, doplniť, zlepšiť okruh znalostí a zručností potrebných pre prácu v modernej knižnici. Súčasný koncept pozostáva najmä z aktivít interného vzdelávania, účasti na odborných podujatiach a Erasmus stážach. Interné vzdelávanie sa snaží reagovať na technologické zmeny, meniace sa potreby používateľov, nové služby a personálne zmeny. Väčšinou ide o vzdelávanie zabezpečované vlastnými kapacitami – lektormi sú zamestnanci knižnice ktorí „učia“ svojich kolegov, každoročne sa však na vzdelávacie podujatia pre zamestnancov prizývajú aj externí lektori. V roku 2018 sa knižnica pokúsila posunúť svoje aktivity v oblasti interného vzdelávania na vyššiu úroveň a pripravila projekt zameraný na zlepšenie digitálnych zručností. Táto aktivita presiahla rámec knižnice, pretože cieľovou skupinou sa, okrem jej zamestnancov, stali knihovníci ďalších knižníc v Nitre. Projekt finančne podporil Fond na podporu umenia, v rámci podprogramu Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc.

Východiskom pre tvorbu obsahu kurzu sa stal The Digital Competence Framework 2.0 (2016), konkrétne kompetencie týkajúce sa komunikácie a spolupráce (interakcie prostredníctvom digitálnych technológií, zdieľanie prostredníctvom digitálnych technológií, spolupráca prostredníctvom digitálnych technológií, netiketa) a tvorby digitálneho obsahu (rozvíjanie digitálneho obsahu, autorské práva a licencie). Kurzu predchádzala odborná diskusia počas seminára Kompetencie knihovníkov v digitálnom svete, ktorý sa uskutočnil 12. júna 2018 v Nitre pod hlavičkou seminára NitLib. NitLib každoročne organizujú nitrianske knižnice, aby sprostredkovali knihovníkom v nitrianskom regióne nové poznatky. Na seminár boli prizvaní odborníci, ktorí prezentovali témy: Evropský rámec digitálnych kompetencií ve vzdělávání knihovníků (Hana Tulinská KISK, Masarykova univerzita, Brno), Digitálne kompetencie informačných profesionálov (Michaela Melicherová KKIV, Univerzita Komenského, Bratislava).

Digitalizácia na Slovensku – príručka pre slovenské knižnice (Tomáš Fiala, Centrum vedecko-technických informácií, Bratislava). Digitalizace knih na Vysočině (Helena Malá, Krajská knihovna Vysočiny, Havlíčkův Brod).

Na základe spoločnej diskusie bol vymedzený konkrétny obsah 5 dňového kurzu nasledovne: Digitálna gramotnosť a zručnosti, Digitálne prostredie v marketingu knižníc; Digitálny obsah a autorské právo; Digitálne dokumenty v knižniciach: born digital dokumenty, digitalizácia; Tvorba digitálneho obsahu; Sociálne médiá. Úlohy lektorov prevzali odborníci z akademického prostredia aj z praxe – Andrea Hrková z Katedry knižničnej a informačnej vedy UK Bratislava, Hana Tulinská a Michal Černý z Kabinetu informačných štúdií a knihovníctví MU Brno, Tomáš Fiala z CVTI SR Bratislava a Ľubica Jedličková z Slovenskej poľnohospodárskej univerzity pri SPU v Nitre. Kurzu sa zúčastnilo 13 zamestnancov knižníc – štyria z Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre, dvaja z Univerzitnej knižnice UKF v Nitre a 7 zo Slovenskej poľnohospodárskej knižnice v Nitre. Účastníci získali poznatky z problematiky digitálneho kurátorstva, využitia sociálnych sietí v knižnično-informačnej činnosti, špecifik komunikácie v online prostredí, netikety a autorského práva v nadväznosti na online prostredie. Prakticky sa oboznámili s vybranými nástrojmi pre tvorbu posterov, prezentácií, šablón a iných grafických výstupov, s online aplikáciami pre vytváranie infografík a grafov, nástrojov na tvorbu myšlienkových máp a s najpoužívanejšími redakčnými systémami na tvorbu webových stránok. Rozšírili si poznatky z oblasti digitalizácie a spracovania digitalizovaných dokumentov, teoretický výklad bol doplnený aj praktickými ukážkami práce Digitalizačného centra CVTI SR.

Väčšina účastníkov kurzu hodnotila voľbu tém a lektorov v anonymnom dotazníku známku „výborne“. Hodnotenie zo strany lektorov naznačovalo, že nie všetci účastníci mali dostatočnú motiváciu. Problém súvisel najmä s tým, do akej miery sa jednotlivé digitálne zručnosti týkali pracovného zaradenia, resp. pracovnej činnosti jednotlivých účastníkov. Na doplnenie – postreh jednej z účastníčok: „Kurz bol veľmi dobrý, len veľký rozsah za krátke obdobie.“

KNĪHOVNÍCKA PROFESIA / PREDSTAVUJEME

Vzdelávacie podujatia organizované knižnicami majú svoje silné aj slabé stránky. Za silné stránky možno považovať najmä znalosť prostredia a orientáciu na konkrétne potreby. Keď sa skombinuje aktuálna problematika s dobrým výberom lektorov, výsledok je bezpochyby prínosný. Za taký možno považovať aj výsledok kurzu, resp. projektu Vzdelávanie na podporu digitálnych zručností knihovníkov. Problém vidíme v tom, že oblasť digitálnych zručností je veľmi široká a potreby knihovníkov v tejto oblasti príliš rozmanité, aby ich dokázal naplniť jednorazový kurz. Ambíciou knižnice je preto nadviazať na kurz Digitálne zručnosti knihovníkov ďalšími okruhmi. Téma vzdelávania v tejto oblasti by si však určite zaslúžila širšiu platformu a nemala by zostať iba ojedinelou aktivitou jednej knižnice.

Literatúra

- The Digital Competence Framework 2.0. 2019. In *EU Science Hub* [online] Last update: 09/01/2019 [cit. 2019-01-15]
Dostupné na: https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework_
- Koncepcie celoživotného vzdelávania knihovníkú. 2016. In *Informace pro knihovny: Národní knihovna ČR* [online] [cit. 2019-01-15] Dostupné na: <https://ipk.nkp.cz/docs/celozivotni-vzdelavani/koncepcie-czv/view>

Mgr. Beáta Bellérová, PhD.

Beata.Bellerova@uniag.sk ■

(Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Slovenská poľnohospodárska knižnica)